

Jaarverslag

2018

ARCHIEF

regionaal
historisch
centrum
limburg

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
1 Publieksactiviteiten	3
2 Dienstverlening	9
3 Archieven en collecties	13
4 Digitale Duurzaamheid	21
5 Erfgoedpartners	23
6 Feiten en cijfers	26

Voorwoord

Met genoegen presenteer ik u het publieksjaarverslag van 2018.

Naast duurzaam beheer en behoud van onze archieven en collecties, stond afgelopen jaar het gebruik én hergebruik van onze openbare data centraal. Het is van groot belang dat onze uiteenlopende publieksgroepen zoveel mogelijk profiteren van de dienstverlening op onze bronnen.

Zowel voor de overheid en andere organisaties, alsmede voor de (professionele) onderzoeker van de Limburgse historie, de betrokken burger en de breed geïnteresseerde die meer wil weten over de Limburgse geschiedenis, vormt het RHCL dé vindplaats voor historische bronnen uit en over Limburg, Maastricht, Eijsden-Margraten en Valkenburg.

In dit jaarverslag vindt u een overzicht van onze belangrijkste activiteiten.

Hartelijk dank aan onze bezoekers en klanten, aan alle medewerkers, vrijwilligers, vrienden, en alle anderen die zich het afgelopen jaar voor het RHCL hebben ingezet.

Lita Wiggers
Directeur RHCL

1 Publieksactiviteiten

1.1 Mijnwerkersdag

De Mijnwerkersdag die wij op dinsdag 16 oktober samen met het Sociaal Historisch Centrum voor Limburg (SHCL) hebben georganiseerd was een groot succes. Ruim 200 oud-mijnwerkers en hun familieleden kwamen langs om hun pensioens- en personeelskaarten in te zien. In totaal werden er zo'n 250 kaarten aangevraagd.

De dag werd georganiseerd nadat het SHCL het archief van het Administratiebureau Zuid-Limburg, de uitvoerder van de pensioenen van de mijnfondsen AMF en BFM, had ontvangen. Dit archief bestaat uit 60 meter aan pensioenkaarten met alle personeelsgegevens van de Oranje-Nassaumijnen, de Domaniale Mijnmaatschappij, Laura en Vereeniging en de Willem-Sophia.

Deze archieven sluiten inhoudelijk mooi aan op de archieven van de Oranje-Nassaumijnen en de Domaniale Mijnmaatschappij die beheerd worden door het RHCL. Zo konden de bezoekers ook de personeelskaarten aanvragen van de Oranje-Nassaumijnen. Het RHCL heeft ook personeelskaarten van de Domaniale Mijn in bezit, maar deze konden nog niet worden ingezien doordat dit archief nog niet voldoende is ontsloten (zie hoofdstuk 4.5).

Naast het inzien van de pensioen- en personeelskaarten was er een divers programma rondom het onderwerp, waarbij o.a. films over de mijnen werden getoond.

1.2 Maand van de geschiedenis

Aftrap

Opstand in Limburg, daar draaide het tijdens de aftrap van de Maand van de Geschiedenis om. Die vond op zondag 30 september plaats in het Limburgs Museum in Venlo. De samenwerkende Limburgse erfgoedorganisaties, verenigd onder Coöperatie Erfgoed Limburg, presenteerden een boeiend programma vol historie én actualiteit, onder leiding van dagvoorzitter Tom Doesborg (L1). Net als vorig jaar was er ook weer een historische markt. Op deze markt was het RHCL met een stand aanwezig zijn, net als onze collega's van het SHCL.

Stuk van het jaar

Ons 'Stuk van het Jaar' was dit keer 'de begrafenis van de brug'. De aw bröggk in Maastricht staat er al sinds de 13e eeuw, en menig *Sjeng* is er trots op dat dit de oudste brug van Nederland is. Zo trots zelfs, dat toen eind jaren '20 het gemeentebestuur van plan was om de oude brug te vervangen door een nieuwe, veel van hen zich gekrenkt voelden.

Bij wijze van protest tegen ver- of herbouwen van de brug liep er een pseudo-begravenisstoet mee in de carnavalsoptocht op 21 februari 1928. Zodoende werd deze stoet op de gevoelige plaat vastgelegd (zie afbeelding onder) terwijl de brug naar haar graf werd gedragen. Mede door de vele protesten werd uiteindelijk besloten om de Sint Servaasbrug te behouden en ongeveer 300 meter noordelijker een tweede brug te bouwen.

De begrafenis van de brug

Archiefsprokkels

Over de begrafenis van de brug schreven we tijdens de maand van de geschiedenis een archiefsprokkel, net als over de 'scheur' die tijdens de verbouwing van het (toenmalige) Rijksarchief Limburg in 1994 verscheen. De buurt en verschillende Maastrichtenaren waren absoluut niet gecharmeerd van deze 'aantasting' van het straatbeeld, en van het monumentale Rijksarchief, die al sinds 1881 daar gevestigd was.

Opstand bij de 'scheur' in het Rijksarchief, 1994

1.3 Andere hoogtepunten van 2018

Expositie Rechtsgeschiedenis voor Louis Berkmans

Op 15 juni 2018 nam prof. dr. Louis Berkmans na 20 jaar bijzonder hoogleraarschap afscheid van de Universiteit Maastricht. Ter ere hiervan was in het Bestuursgebouw van de Universiteit een tentoonstelling te zien over de geschiedenis en ontwikkeling van de rechtspraak, met werken uit de bijzondere collecties van de Universiteitsbibliotheek, het Centre Céramique en het RHCL.

MABP – de wereld in kaart gebracht

Op het MABP presenteerden we dit jaar onze cartografiecollectie, samen met het Centre Céramique en de Universiteitsbibliotheek. Een van de hoogtepunten was de kaart 'Traiectum ad Mosam'. Dit prachtige handgekleurde panorama van ca. 1581 bevat rijke details en is de eerste complete stadsplattegrond van Maastricht.

Gastvrij Maastricht

Tijdens de viering van *Quatorze Juillet* in Maastricht wordt elk jaar stil gestaan bij de idealen van de Franse Revolutie. Dit jaar ging de aandacht uit naar de wijze waarop tijdens WO 1 in Maastricht uiting werd gegeven aan de leuze 'broederschap'. De tentoonstelling 'Gastvrij Maastricht' liet zien hoe Franse en Belgische vluchtelingen liefdevol werden opgevangen. Het was een project van het Centre Céramique, het RHCL, Stichting Menno van Coehoorn, Gemeente Maastricht, Het Werkgebouw en de Stichting PEM.

1.4 Educatie

Er werden tal van algemene rondleidingen voor groepen gegeven, waarin we uitleg geven over het gebouw en zijn geschiedenis, maar ook over het werk dat wij doen. Daarnaast werkten we mee aan diverse onderwijsprojecten, zoals de jaarlijks terugkerende projecten Genealogie voor het Stella Maris College Meerssen.

Primair brononderzoek bij Valuascollege in Venlo

In de week van 11 tot 15 juni stonden de lessen geschiedenis voor de brugklassers t/h en h/v van het Valuascollege te Venlo in het teken van primair brononderzoek. Nadat 200 leerlingen eerst kennis hadden gemaakt met de geschiedenis van middeleeuws Venlo, kregen ze te maken met charters, gerechtsrollen, kaarten, jaarrekeningen, kloosterdocumenten en zelfs de stadsrechten. De door het gemeentearchief van Venlo en het RHCL verstrekte primaire documenten werden door de leerlingen gebruikt om de representativiteit van de familie Vincken als burgerijfamilie te onderzoeken.

Genealogie bij het HCL

1.5 Medewerking aan publieksactiviteiten van derden

Hieronder staat een selectie van de evenementen en tentoonstellingen waaraan het RHCL het afgelopen jaar bijdroeg.

Tekeningen J. Brabant in de Helpoort

Dankzij het RHCL en Stichting Maastricht Vestingstad kunnen bezoekers van de Helpoort genieten van een digitale presentatie van de vesting Maastricht. Tal van zeer gedetailleerde tekeningen van tekenmeester Jan Brabant tonen Maastricht vlak voordat de grote sloop ervan begon.

In de door het RHCL beheerde collecties, waaronder die van LGOG, bevinden zich honderden tekeningen en schetsen van de hand van Jan Nicolaas Brabant (1806-1886), die tussen 1867 en 1870 de opdracht kreeg om de Maastrichtse vestingwerken in kaart te brengen. Ook tijdens de sloop van een aantal stadspoorten maakte Brabant nog een aantal gedetailleerde tekeningen en schetsen.

Maastricht Urban Trail 2018

De Minderbroederskerk was dit jaar onderdeel van de Maastricht Urban Trail, een parcours voor (hard)lopers dwars door de stad, waarbij lopers een route afleggen door historische gebouwen, steegjes en binnentuinen waar je normaal gesproken niet gauw komt. Het vond plaats op zondag 25 maart 2018.

Urban Trail door de Minderbroederskerk

'80 Jaar Oorlog'

Het RHCL leende een van zijn topstukken uit aan het Rijksmuseum: de plattegrond van Venlo die Jacob van Deventer maakte rond 1550-1560. De tekening werd getoond in '80 Jaar Oorlog. De geboorte van Nederland'. Deze tentoonstelling ging over de Tachtigjarige Oorlog, en hoe deze periode Nederland heeft gevormd. De expo was te bezoeken van 12 oktober t/m 20 januari.

Plattegrond van Venlo door Jacob van Deventer

2 Dienstverlening

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zetten we de belangrijkste cijfers m.b.t. dienstverlening uiteen. We gaan daarnaast in op enkele belangrijke projecten.

Studiezaal

In onze studiezaal is de apparatuur afgelopen jaar sterk verbeterd. Er zijn nieuwe apparaten die microfilms, microfiches en vensterponskaarten kunnen scannen. Ook de USB-toegang op de PC's is gemoderniseerd. We komen hierbij tegemoet aan een wens van respondenten uit de kwaliteitsmonitor 2017. In hoofdstuk 2.6 staan de belangrijkste studiezaalcijfers van afgelopen jaar.

Digitaal

Ten aanzien van dienstverlening blijft ons beleid ook sterk gericht op onze online diensten en de digitale ontsluiting van de collectie. In hoofdstuk 2.7 staan de belangrijkste digitale cijfers.

2.2 Limburgse oorlogsbronnen

Limburg telt tal van gespecialiseerde instellingen die relevante bronnen over de Tweede Wereldoorlog bewaren. Toch is de zoektocht naar en de raadpleging van die historische bronnen niet altijd vanzelfsprekend. Lang niet alle bronnen zijn zo beschreven of zo geordend dat ze gemakkelijk zijn terug te vinden. Om deze reden hebben het RHCL en de Koninklijke Vereniging Archivarissen Limburg in 2018 besloten om een online te raadplegen bronnengids samen te stellen.

Op verzoek van het RHCL brengt Fred Cammaert allerhande oorlogsarchieven van Limburg in kaart. Daarnaast roepen we in samenwerking met het NIOD een 'start-website' in het leven, om subsidie-verlenende instanties te enthousiasmeren ook mee te doen. Het NIOD beheert al een nationale site (oorlogsbronnen.nl) waarin je centraal kunt zoeken in oorlogsbronnen. Begin 2019 wordt het project gepresenteerd bij het RHCL, in aanwezigheid van de partners uit de Coöperatie Erfgoed Limburg (zie ook hoofdstuk 5.3).

2.3 Wat staat daer?

We zijn afgelopen jaar deel gaan nemen aan *Wat Staat Daer?*, een online oefentool voor het lezen van oude schriften. Tijdens de Archiefdagen in Venlo (11 juni 2018) vond de livegang plaats. Tim Sijbers presenteerde de diversiteit aan oude schriften uit onze archieven & collecties waarmee mensen kunnen oefenen op de website. Inmiddels zijn er meerdere teksten, alsook losse woord oefeningen op de website verschenen – op basis van documenten die wij bewaren. Daarnaast is er met medewerking van het RHCL een Watstaatdaer-nieuwsbrief opgezet, waarin geïnteresseerden worden bericht over allerlei paleografische wetenswaardigheden.

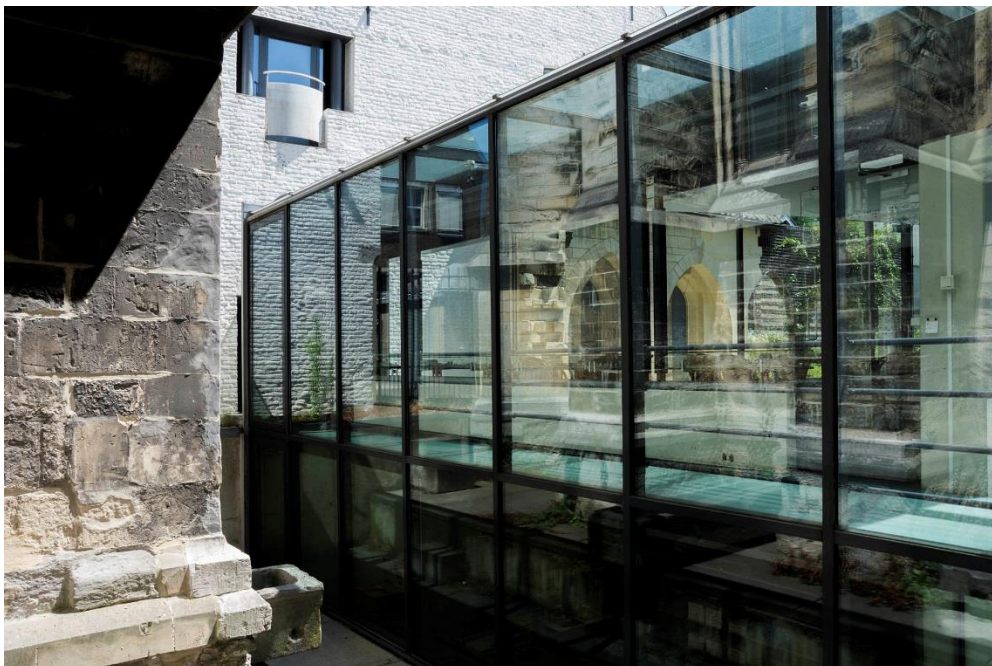
2.4 Digitaal Oorkondenboek Limburg

Samen met de *Stichting Limburgse Oorkonden* hebben we ons het afgelopen jaar ingezet voor de publicatie van het Digitaal Oorkondenboek Limburg. Het doel is de publicatie van 360 kwetsbare oorkonden, in een modern-kritische vorm. Door een digitale publicatie (via open access) willen we de onderzoeksresultaten onmiddellijk na het onderzoek toegankelijk maken voor een breed publiek. Het is een kostbaar project, dat alleen kan worden uitgevoerd met kennis van paleografie, chronologie, sigillografie, historische taalkunde, toponymie, rechtshistorie én door grondig onderzoek. In het afgelopen jaar hebben we de randvoorwaarden van dit traject in kaart gebracht. In het aankomende jaar willen wij hier concrete stappen in gaan zetten. In 2019 zullen we ons daarom richten op het werven van fondsen voor dit project.

2.5 Bezoekersraad

De bezoekersraad geeft vanuit het perspectief van de bezoekers gevraagd en ongevraagd advies over de inrichting en de kwaliteit van de dienstverlening van de instelling. In 2018 kwam de bezoekersraad twee keer voltallig bij elkaar. Ruud Straatman is met ingang van januari 2018 voorzitter.

De leden werden geïnformeerd over de personeelswisselingen, wijzigingen in de organisatie en ontvingen allen het jaarverslag van 2017. Er werd stilgestaan bij de interne cursus 'archivistiek' die werd gevolgd door een aantal nieuwe collega's in de organisatie. Het digitale aanbod van diensten en bronnen werd landelijk geëvalueerd en de bevindingen daarvan werden aan de bezoekersraad voorgelegd. Een aantal suggesties van bezoekers werd opgepakt, zoals het aanbieden van onderzoekstips op onze website. In de studiezaal werden een aantal nieuwe scanapparaten geplaatst met oog op verbetering van de digitale dienstverlening. De leden werden daarover geïnformeerd, alsmede over de wijzigingen die daardoor in het dienstenaanbod werden doorgevoerd.

2.6 Factsheet studiezaal

	2018	2017	2016
Studiezaalbezoekers	1.534	1.732	1.864
Bezoeken	4.202	4.561	4.829
Aanvragen bibliotheek HCL	742	800	1.616
Aanvragen archieven/collecties	11.275	11.813	12.373
Bestellingen beeldmateriaal			
Bestellingen	83	117	120
Items	1.043	3.716	830

2.7 Factsheet digitaal

	2018	2017	2016
Website			
Bezoekers	40.863	42.594	38.789
Bezoeken	75.463	76.226	68.246
Bezochte pagina's	213.753	215.649	194.709
Bezochte pagina's per bezoek	2,83	2,83	2,85
Gem. bezoektijd	00:02:49	00:02:56	00:02:50
Instagram			
Volgers	184	n.v.t.	n.v.t.
Bereik populairste post	612	n.v.t.	n.v.t.
Facebook			
Posts	196	199	191
Bereikte personen	274.495	486.342	307.977
Volgers	1.365	1.141	815
Archieven.nl			
Bekeken archieftoegangen	500.036	1.200.318	433.031
Gebruik zoekingen	605.150	622.778	600.686
Totaal aantal bekeken pagina's	1.653.307	1.571.319	1.033.717
Beeldbank			
Bezoeken	354.527	179.784	/ ¹
Bezochte pagina's	201.973	312.877	
Bezochte pagina's per bezoek	0,6	1,7	
WieWasWie.nl			
Bezoekers	73.206	65.424	61.061
Bezoeken	267.583	269.976	290.921
Bezochte pagina's	3.396.860	3.026.725	3.253.752
Bezochte pagina's per bezoek	12,69	11,21	11,18
Gem. bezoektijd (minuten)	00:17:37	00:16:15	00:14:58

¹ Van deze periode beschikken we niet over betrouwbare cijfers.

3 Archieven en collecties

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk geven we een overzicht van onze inspanningen m.b.t. het verzamelen, beheren en ontsluiten van archieven en collecties.

Onze digitale archiefbestanden zijn voor iedereen gratis te raadplegen via rhcl.nl en archieven.nl. Het RHCL gebruikt voor de ontsluiting op archieven.nl het archiefsysteem MAIS-Flexis. Voor het beschrijven, beheren en beschikbaar stellen van beeldmateriaal gebruiken we het systeem Atlantis. Zie hoofdstuk 3.4 voor onze werkzaamheden aan de beeldcollecties.

Aanwinst: Gichtregister van de 'Vrij Heerlijkheijt Visserweert'

3.2 Aanwinsten

Particuliere archieven en collecties

Code	Archief	Periode	Omvang
21.489	Voetbalvereniging RKVCL (Limmel)	1960 - 2017	4,5 m.
21.492	P.J. (Piet) Sijmons	1906 - 1981	30 cm.
21.493	Limburgse Amateur Smalfilmclub (LAS)	1948 - 2013	120 cm.
21.494	M. A. F. (Charles) Thewissen	c. 1900 - 1973	60 cm.
21.495	Toneelgroep Maastricht (en voorgangers)	1977 - 2014	15 m.
21.496	Stichting Maquette Maastricht	1973 - 2018	40 cm.
21.497	Familie Janssen en aanverwante families	18e eeuw - ca. 1960	15 cm.
21.498	Frans Jan Alice van de Loo (1920 – 2015), burgemeester van de gemeenten Noorbeek, Berg & Terblijt en Bemelen.	1953 - 1981	10 cm.
21.499	Familie Gadiot	18e-20e eeuw	7 m.
21.500	Collectie Toon Moerdijk		30 cm.

Aanvullingen op reeds aanwezige particulieren archieven en collecties

Code	Archief	Periode	Omvang
21.012	Familie Dassen	1860-1990	1 m.
21.473	Jan en Clara Nijssen Stichting	2011-2013	30 cm.
21.274B	Vereniging Het Graf van Sint Servaas & Heiligdomsvaart Maastricht	2002-2005	20 cm.
21.223B	H. Antonius van Padua te Scharn		40 cm.
21.263	Broederschap van de Onbevleete Ontvangenis van O.L. Vrouw 'Sterre der Zee'	1956-2016	110 cm.
22.001A	Oorlogsdagboek van Hette de Jong	1940-1945	20 cm.
20.129A	Fotoalbum van de Afdeling Limburg van de Nederlandsche Maatschappij ter Bevordering van de Geneeskunst aan haar voorzitter dr. L.Th. van Kleef	1904	10 cm.
21.209J	Parochie Sint Servaas	20e eeuw	25 m.

Archieven Rijksinstellingen

Code	Archief	Periode	Omvang
12.134	Bijlagen Burgerlijke Stand 1942-1989	1942-1989	65 m.

Aanvullingen op reeds aanwezige rijksarchieven

Code	Archief	Periode	Omvang
16.1170	G.M.L. Heynens	1942-1989	2 m.

3.2 Scanning

In 2018 zijn in maandelijkse porties gichtregisters uit schepenbankarchieven gescand. Ook is begonnen met het scannen van procesrollen die dateren van vóór 1800.

Vermeldenswaardig is daarnaast het digitaliseren van een volgende tranche van notariële archieven (1842-1895). Deze tranche bevatte minuutakten en repertoria van notarissen in de standplaatsen Sint-Odiliënberg tot en met Wittem. Ook van notariële archieven (1896-1905) zijn minuutakten en repertoria gescand. In totaal zijn er nu 1.164 inventarisnummers uit de periode 1842-1895 en 134 inventarisnummers uit de erop volgende periode (544.903 scans) digitaal beschikbaar op archieven.nl.

Totaal scans online

	2018	2017	2016
Aantal scans	1.199.579	914.476	612.878
Toegevoegd	285.103	301.598	325.890

3.3 Projecten nadere ontsluiting

Bevolkingsregisters – Vele Handen

Afgelopen jaar werden de, via crowd sourcing ingevoerde, persoonsgegevens van 32 bevolkingsregisters (20.096A – inv.nrs. 38-128) in het Centrale Beheersysteem MAIS-flexis verwerkt en gekoppeld aan de digitale bestanden. Met deze tranche is het 'Vele Handen'-project afgerond. In totaal zijn op archieven.nl en wiewaswie.nl 309.397 persoonsgegevens uit de bevolkingsregisters gepubliceerd.

Burgerlijke Stand – Wie Was Wie

Onder toegangscode 12.001-12.129 maken wij persoonsgegevens uit Limburgse akten van de Burgerlijke Stand toegankelijk. We werken continu aan het toevoegen, verbeteren en corrigeren van de gegevens. De gegevens zijn via archieven.nl, wiewaswie.nl en diverse 'opendata' websites te bekijken en te doorzoeken.

Een groep van vaste vrijwilligers werkt mee aan de indicering van registers van de Burgerlijke Stand. Hieronder een overzicht van het aantal akten die we samen met de vrijwilligers hebben ontsloten.

	2018	2017	2016	Totaal
Geboorteakten	-	-	5.421	20.816
Huwelijksakten	7.544	22.884	5.201	46.261
Overlijdensakten	-	1.739	40.028	90.201
Totaal	7.544	24.623	50.650	157.278

Memories van Successie

Met dezelfde groep vrijwilligers werd in 2015 gestart met het beschrijven en invoeren van de 'Memories van Successie', onder archieftoegang 07.D03. Memories van successie bevatten een overzicht van de baten en lasten van een nalatenschap. Ze worden sinds 1818 opgemaakt omdat over een erfenis door de erfgenamen belasting moest worden betaald.

Vanwege de relevantie voor familieonderzoek, werken de vrijwilligers o.a. aan een online namenindex van de memories. Hieronder een overzicht van het aantal ontsloten Memories.

	2018	2017	2016	Totaal
Memories van successie	64.501	42.483	44.146	159.084

Overige projecten

In het kader van een gemeenschappelijk digitaliseringsproject van het Nederlands-Israëlitisch Kerkgenootschap en Stichting Akevoth wordt de fotocollectie Joodse grafzerken toegankelijk gemaakt en beschreven (via stenenarchief.nl). Samen met een vrijwilliger stellen we foto's en bijbehorende gegevens beschikbaar. Sinds 2018 zijn tal van begraafplaatsen toegevoegd aan de website.

In het verslagjaar werkten we ook verder aan het archief van de Algemene Begraafplaats aan de Tongerseweg in Maastricht. Een vrijwilliger controleerde en koppelde de gegevens van zijn grote gravendatabase aan de (nieuw vervaardigde) inventarisnummers.

Tenslotte werkten we met een vrijwilliger aan tal van nadere toegangen (van beperkte omvang), o.a. voor de ontsluiting van procesdossiers.

3.4 Beeldcollecties

Collectie	Resultaten
Fotocollectie DSM	Door een vrijwilliger zijn in 2018 ca. 1.213 items aan de collectie DSM toegevoegd. Aan de hand van de beschikbare documentatie uit o.a. bedrijfsbladen en jubileumboeken werden bovendien 3.094 beschrijvingen gecorrigeerd, aangepast en uitgebreid.
Topografisch Historische Atlas GAM	De collectieonderdelen GAM, LGOG, Van der Noordaa en Cremers zijn volledig in de beeldbank opgenomen. Respectievelijk 1.660, 1.237, 528 en 112 afbeeldingen.
Fotocollectie GAM	Upload van circa 2.000 beelden naar de beeldbank, inclusief correctie van de beschrijvingen.
Collecties Dr. L.Th. van Kleef, Kadaster Limburg, Jan Spee, Ir. D.C. van Schaik, Rolduc, e.a.	Vaste medewerkers én vrijwilligers hebben in 2018 doorgewerkt aan deze collecties. Het gaat o.a. om het toevoegen van nieuwe afbeeldingen aan de beeldbank en het aanpassen van bestaande beschrijvingen.

3.5 Inventarisatieprojecten

Archief van de Domaniale Mijn

Begin september 2017 zijn twee projectmedewerkers begonnen aan het ontsluiten van het archief van de 'Domaniale Mijn en Akens-Maastrichtse Spoorweg Maatschappij'. Het archief van de Domaniale Mijn bestrijkt een periode van circa 1797 tot 1980, en is het oudste mijnbouwarchief van Nederland. Het oudste gedeelte van het archief bestaat uit directiearchieven, bronnen over de aanschaf van materieel, het gebruik van 'mijnpaarden' vóór de aanschaf van materieel en de spoorweglijn tussen Simpelveld en Kerkrade. Het jongere gedeelte van het archief bevat vooral veel ongevallendossiers, personeelsadministratie en financiële stukken.

Het inventariseren is een grote klus. Het blijkt dat eerdere beschrijvingen van het archief niet helemaal corresponderen met de daadwerkelijke inhoud van het archief. Grondige opschoning, herindeling van de archiefstukken en degelijke beschrijvingen waren daarom noodzakelijk.

In 2018 is de inventarisatie grotendeels afgerond. Er komt echter in 2019 naar verwachting nog 12 meter te inventariseren archief naar het RHCL. Dit zal voornamelijk betrekking hebben op de liquidatie van de Domaniale.

In het kader van dit ontsluitingsproject brachten we ieder kwartaal een nieuwsbrief uit, om de Stichting Behoud Mijnhistorie en geïnteresseerden in de Domaniale Mijn op de hoogte te houden.

Secretarie Gemeente Maastricht

Sinds 2001 werkt een vrijwilliger aan het Secretarie-archief van de gemeente Maastricht (ca. 1900 – 1990). Het archief bestaat uit 'verbrokkelde' archiefblokken, waarbij periodes die samenhangen over verschillende archieven zijn verspreid (blokken 1-5; 20.007C, 20.007E, 20.007F, 20.007M).

Naast de 'herverdeling' van de secretariedossiers, wordt er gekeken naar de materiële staat van de dossiers. De materiële bewerking van blok 1 en 2 kon in februari 2018 worden afgerond (in totaal 2 m.). Wat betreft de blokken 3, 4 en 5 is de ordening en het beschrijven voortgezet. Bij veel van de dossiers uit blok 4 bleek grondige selectie, vernietiging en tevens enige materiële bewerking noodzakelijk (in totaal 30 m.).

Er is ook aandacht besteed aan dossiers met betrekking tot koninklijke onderscheidingen. De bewerking van de dossiers met betrekking tot koninklijke onderscheidingen werd in de loop van 2018 afgerond met ondersteuning vanuit de gemeente Maastricht.

Kabinetsarchief burgemeester Baeten

Sinds juli 2018 is een vrijwilliger bezig met de opschoning van de kabinetsarchieven van burgemeester Fons Baeten. Baeten was burgemeester van Maastricht, en was daarvoor wethouder van onderwijs en Tweede Kamerlid.

In de kabinetsarchieven (1967-1985, 20.007P) bevinden zich hoofdzakelijk de documenten die betrekking hadden op de nevenfuncties die Fons Baeten had als burgemeester, zoals de correspondenties die hiervoor zijn gedaan. Er is dit jaar een intensieve selectie en vernietiging uitgevoerd. De omvang van het archief is van ca. 12 m teruggebracht tot ca. 3 m. Van het geschoonde archief wordt een nieuwe plaatsingslijst opgesteld.

Brabantse Commissarissen-Deciseurs

Vanaf de zestiende tot eind achttiende eeuw zijn honderden processen voor de Brabantse commissarissen-deciseurs gevoerd (BCD). In 2018 hebben we doorgewerkt aan het toegankelijk maken van de dossiers, onder toegangscode 20.091B.

Eind 2018 is het archief toegankelijk t/m procesnummer 1578. Er resteert nog circa 17 m. te beschrijven archief, van de in totaal 106 m. (in uitgevouwen toestand). In de studiezaal kan in de dossiers worden gezocht via de namen van de partijen, het onderwerp of het beginjaar.

3.6 CBS op orde

In het verslagjaar werd doorgewerkt aan het project CBS op orde. Doel van dit project is het op orde krijgen van een juiste registratie en beschrijvingen van de onder RHCL-beheer vallende collecties en archieven. Hierdoor wordt de vindbaarheid van archieven vergroot en worden de inventarissen klaar gemaakt om te kunnen voldoen aan moderne principes zoals 'Open data'.²

Aan het project is verder gewerkt met drie inventarisatoren en een vrijwilliger. De controle en (gedeeltelijke) herinventarisatie van de archieven van de Landen van Overmaas (1411-1795) en het archief van de muziekbibliotheek van de Onze-Lieve-Vrouwekerk te Maastricht (1693-1868) is afgerond. Daarnaast is een tiental archieven van schepenbanken en leen- en laathoven gecontroleerd en zijn beschrijvingen aangepast.

De vrijwilliger heeft daarnaast tien zogenaamde nadere toegangen op procesdossiers en transportregisters in MAIS-Flexis ingevoerd. De inventarisatoren en applicatiebeheerders van MAIS-Flexis hadden tweewekelijks overleg over de gang van zaken en de voortgang van het project.

² Zie ons Jaarverslag 2016 (hoofdstuk 2.2) voor een uitgebreide beschrijving van de doelen van het project.

3.7 Materieel behoud en depotorde

Atelier Materiële Voorbereiding (AMV)

In 2015 heeft het RHCL een atelier ingericht bij de Belastingdienst in Heerlen voor de materiële voorbereiding van de papieren rijkscollectie. Het RHCL ziet toe op de scholing en begeleiding van de medewerkers die daar werkzaam zijn.

Het afgelopen jaar heeft het AMV ruim 992 meter archief voorbereid. Hierbij lag de focus (wederom) op de notariële archieven van 11 Regionaal Historische Centra. Daarnaast was er veel materiële voorbereiding nodig voor enkele complexe archieven van het Nationaal Archief (o.a. Ministerie van Koloniën, Comité Oost-Indische Handel en de Schepenbank te Batavia).

Project depotorde

Tijdens het verslagjaar werd de archieven en collecties in depot 01.67 compacter geplaatst, waardoor er ruim 500 meter plankruimte vrij kwam. Vanuit depot 3.61 is ruim honderd meter archief naar 01.61 verplaatst. De plaatsregistratie in depot 01.67 werd tijdens het verslagjaar nagenoeg afgerond.

Verder zijn het kader van het wegwerken van de achterstand in de toegankelijkheid van particuliere archieven plaatsingslijsten vervaardigd, hetgeen vaak gelijk liep met de materiële verzorging van de stukken. Aan het project Depotorde, inclusief het verwerken van de nieuwe gegevens in MAIS-Flexis, werd gewerkt door 4 medewerkers.

Materiële zorg en conservering

Het RHCL verleende in 2018 diverse adviezen aan omliggende gemeenten inzake de materiële zorg en conservering van archieven. Ook werden er ad hoc enkele restauraties verricht i.v.m. de raadpleging van zeer slechte stukken door studiezaalbezoekers.

Metamorfoze

Het project Limburgse kapittelarchieven, 1294-1802 (van start gegaan in 2016) liep nog in 2018 en is bijna afgerond. Intussen is de aanvraag van een nieuw project op inhoud goedgekeurd: de Muziekcollectie van de Onze-Lieve-Vrouwekerk Maastricht, 1693-1868 (21.210D). Na goedkeuring van het projectplan zal dit project in de loop van 2019 van start gaan.

4 Digitale Duurzaamheid

4.1 Inleiding

Om digitale informatie leesbaar, toegankelijk en authentiek te houden, werkt het RHCL aan een e-Depot. Het RHCL maakt gebruik van soft- en hardware in een multitenant structuur binnen de landelijke infrastructuur van het Nationaal Archief.

Bij het RHCL zorgen de implementatiemanager e-Depot en het afdelingshoofd voor de interne inrichting van het e-Depot én de verbinding met landelijke, regionale en lokale ontwikkelingen.

4.2 Pilot e-Depot gemeente Horst aan de Maas

Het RHCL en de gemeente Horst a/d Maas zijn op 30 mei van start gegaan met een e-Depot pilot. Het doel van de pilot is om meer inzicht te krijgen in wat er nodig is om een gemeente te kunnen aansluiten op de e-Depotvoorziening van het RHCL en vervolgens digitaal archief over te brengen. De pilot spitst zich toe op het voorbereiden van overbrengen van één geheel digitale zaak - een sloopmelding - naar het RHCL.

Een belangrijk onderdeel van de pilot is het delen van onze praktijkervaring met regiogemeenten (o.a. Venray en Genneep) en andere geïnteresseerden. We organiseerden presentaties bij diverse gemeenten en brachten periodiek een nieuwsbrief uit.

Impactanalyse

Door middel van een impactanalyse hebben we het gehele werkproces van de sloopmelding gereconstrueerd. Alle informatieobjecten, metadata, applicaties en het verband tussen die elementen zijn in kaart gebracht. De impactanalyse werd o.a. gepresenteerd op een kennisbijeenkomst in Roermond (18 oktober), georganiseerd door het Kennisnetwerk Informatie en Archief.

Export

Op basis van suggesties uit de Impactanalyse heeft de werkgroep 'Implementatie Aanbevelingen' in 2018 een flink aantal acties uitgevoerd. De gemeente Horst aan de Maas kan hierdoor van de testcase een geschikte export maken. De export zal begin 2019 plaats vinden, net als het voltooien van de pilot. Het RHCL zal de testcase na de pilot overigens weer vernietigen.

AVG

Een belangrijk aspect tijdens de pilot was het werken en archiveren conform de AVG. Hoewel er geen sprake is van een formele overbrenging, hebben we belangrijke ervaring opgedaan met de beveiliging van persoonsgegevens.

4.3 Vaststelling PDC

In samenwerking met het Nationaal Archief hebben de RHC's in 2018 twee belangrijke producten- en dienstencatalogi (PDC) vastgesteld.

PDC RHC-zorgdrager

Deze PDC is bedoeld voor decentrale Rijksoverheidsorganisaties, Gemeenten, Provincies, Waterschappen en Gemeenschappelijke Regelingen. De PDC presenteert de diensten van het RHCL met betrekking tot de digitale archivering van informatieobjecten.

Eind 2018 bevat de PDC diensten m.b.t. het beheren van overgebrachte informatieobjecten van afnemers, het beschikbaar stellen van kennis over digitale archivering en enkele adviesdiensten. Concrete voorbeelden zijn de Quicksan en Impactanalyse die we uitgevoerd hebben in de pilot met de gemeente Horst aan de Maas. Ook hebben we in 2018 een DUTO-scan uitgevoerd op geografische informatie bij de Provincie Limburg.

De diensten in onze PDC worden de komende jaren verder uitgebreid.

PDC NA-RHC

Deze PDC bevat de diensten die de Serviceorganisatie van het Nationaal Archief aan haar afnemers, waaronder het RHCL, biedt. Het ondersteunen van de aansluiting van afnemers op het e-Depot is een voorbeeld van deze diensten. Ook biedt de Serviceorganisatie opleidingen aan op het gebied van digitale archivering.

4.4 Informatieplan

Onder leiding van NOVIUS is afgelopen jaar begonnen met een nieuw informatieplan voor de organisatie. Het doel is het verbeteren en uitbreiden van onze (digitale) informatievoorziening en het in kaart brengen van de prioriteiten bij de realisering ervan. Op de lange termijn wil het RHCL het gehele primaire bedrijfsproces van zorgdrager tot gebruiker zo veel mogelijk automatiseren en al onze diensten digitaal aanbieden.

Een eerste mogelijke omslag is om de organisatie minder functiegericht en meer projectmatig in te richten. Ook zal er meer capaciteit moeten komen voor de afdelingen Toezicht & Advies en e-Depot. Er is in samenspraak met NOVIUS een aanzet gedaan voor enkele nieuwe functieprofielen, waaronder die van informatiemanager en functioneel beheerder.

5 Erfgoedpartners

5.1 Inleiding

Het RHCL werkt nauw samen met partners in Maastricht, de Provincie en (ver) daarbuiten. In dit hoofdstuk een aantal belangrijke samenwerkingsverbanden en projecten uit 2018.

5.2 CREARCH

In het Europese project CREARCH werkt het RHCL samen met de Universiteit van Peloponnes, ICARUS Kroatië en de Fondazione Banco di Napoli. Het doel is het vinden van nieuwe gebruikersgroepen voor onze archieven, en daarbij van elkaars strategieën te leren.

Aftrap

Van 15 tot 17 oktober 2018 vond de aftrap van het project plaats bij de Fondazione Banco di Napoli – een zeer inspirerende plek. De Stichting beheert 80 kilometer archief van de Banco di Napoli, die halverwege de 16e eeuw is opgericht. In de documenten staan miljoenen namen en ontelbare betalingen met een gedetailleerde beschrijving van de aankoop. Een prachtige bron voor de sociale en economische geschiedenis van Zuid-Italië. De documenten worden bewaard in maar liefst 330 kamers, waarvan een deel is ingericht als museum. Bezoekers worden rondgeleid door een gids en kunnen de inhoud van de archieven verder ontdekken via tal van video's, 'soundscapes' en interactieve schermen.

Interne cursus

In het kader van CREARCH is in december een interne training gestart, onder leiding van Cubiss. Het doel van de training is om de 'publieksawareness' van medewerkers te vergroten en hen van kennis en instrumenten te voorzien om succesvolle publieksprojecten te ontplooiën. Ook medewerkers van De Domijnen, Rijckheyt en het SHCL doen mee aan de cursus.

5.3 Coöperatie Erfgoed Limburg

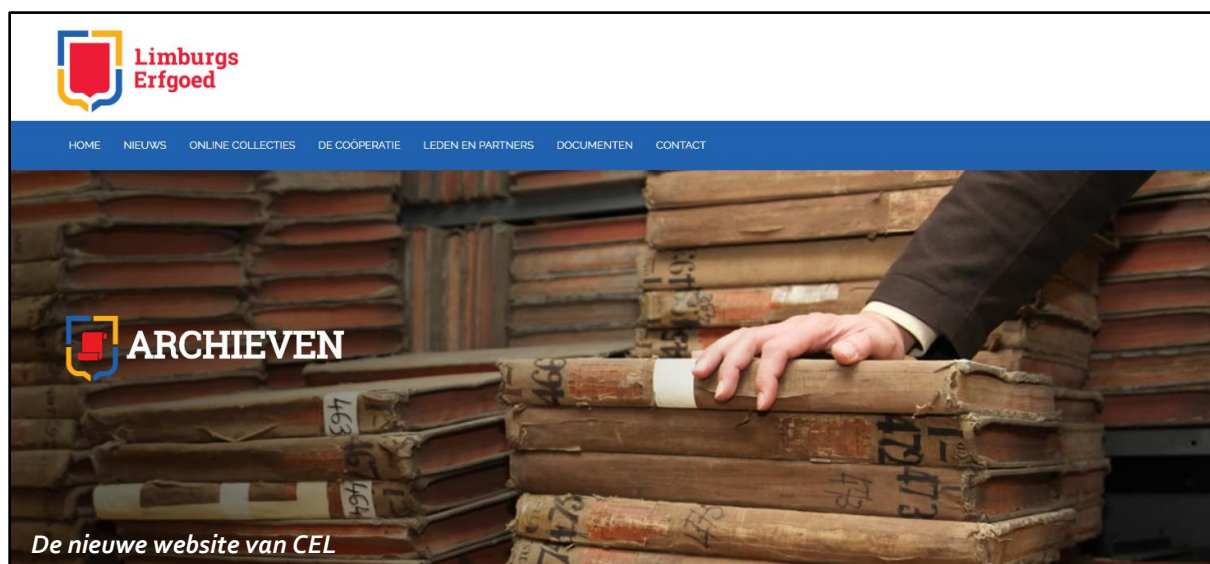
In 2018 is het RHCL actief geweest in de ondersteuning van de nieuw opgezette Coöperatie Erfgoed Limburg (CEL). De CEL is een coöperatie waarvan Limburgse erfgoed-instellingen lid kunnen worden. Het idee hierachter is dat de grote organisaties de kleine kunnen ondersteunen en dat er samen geprofiteerd kan worden van elkaars publieksbereik.

Zowel het SHCL als het RHCL zijn grondleggers voor de CEL. Het SHCL is officieel ook lid. Het RHCL is adviseur van het bestuur in de coöperatie in de persoon van RHCL directeur Lita Wiggers. Het RHCL wordt partner van de Coöperatie.

Doel CEL

Middels de coöperatie kan ervoor worden gezorgd dat het erfgoed in stand wordt gehouden, wordt verrijkt en onder de aandacht wordt gebracht bij het publiek. Zo wordt er in 2019 een reeks van tien erfgoedweekenden georganiseerd waarin de leden van CEL hun publieksactiviteiten gezamenlijk presenteren.

De erfgoedweekenden (en alle andere evenementen) worden gepresenteerd en gedeeld via de online Erfgoedagenda Limburg.

5.4 KIA – studiedag 'Klant is Koning'

We weten allemaal hoe belangrijk het is om klanten te betrekken bij de ontwikkeling van onze digitale dienstverlening. Maar wie zijn onze digitale klanten precies? En hoe vinden we een weg in het bos van tools? Dat waren de centrale vragen van 'Klant is Koning?!', een studiedag over digitale klantenkunde op 5 maart.

De dag werd georganiseerd door het platform dienstverlening (onderdeel van KIA), waarin het RHCL actief is. We keken mee in de keuken van de grootste vereniging van Nederland die succesvolle stappen heeft gezet op vlak van online dienstverlening (ANWB) en kregen hapklare inspiratie volgens het concept van 'pecha kucha' met goede voorbeelden en tips uit de praktijk voor succesvol verbeteren. Ook gingen we zelf in de schoenen staan van 'persona' en bekeken tijdens een workshop enkele websites van verschillende archiefinstellingen om te zien of zij erin slagen hun bezoekers op maat te voorzien van informatie.

5.5 Hanzeproject

Op donderdag 8 november was collega Erwin Steegen namens het RHCL aanwezig bij de officiële aftrap van een project over de Hanze. In het project wordt de ontwikkeling van de stedelijke netwerken in het gebied rond de rivieren Rijn, Maas, Waal en IJssel en hun relatie tot de Hanze in kaart gebracht.

De Hanze

De Hanze had als samenwerkingsverband van steden en kooplieden van de dertiende tot in de zeventiende eeuw grote invloed op handel en politiek in Europa. Het projectonderzoek richt zich op de communicatie die tussen de steden plaatsvond. Op die manier wordt de functie van de Hanze zichtbaar, en krijgen we inzicht in de verschillende rollen die individuele steden en stedengroepen speelden in het Hanzenetwerk.

Betrokkenheid RHCL

Tal van archiefdiensten in het land zijn betrokken bij het project. De ondersteuning van het RHCL zal vooral bestaan uit het communiceren over de voortgang en in de toekomst mogelijk het faciliteren van een bijeenkomst.

5.6 Vrienden van het RHCL

De Stichting 'Vrienden van het RHCL' (kortweg 'de Vrienden') is opgericht met het doel ons werk te ondersteunen en te stimuleren. De Vrienden hebben in het verslagjaar een financiële bijdrage gegeven bij de aankoop van het gichtregister van Visserweert.

Vriendendag

Dit jaar organiseerden het RHCL en de Vrienden de 33ste editie van de Vriendendag. Centraal stond de Limburgse brouwerijhistorie. Het toeval wilde dat 17 maart 2018 tevens 'Nationale Vriendinnendag' was. De middag werd gevuld met een lezing, presentatie en rondleiding.

Oud-gemeentearchivaris van de gemeente Valkenburg aan de Geul, Jo van der Meij, gaf een lezing over het archief van de Gulpener Bierbrouwerij waarvan we onlangs nog twee archiefstukken in ontvangst mochten nemen. Het ging toen om twee brievenboeken: een met uitgaande brieven van het kantongerecht te Gulpen (1838-1849) en een met brieven van het gerecht Tribunal Tongeren en kantongerecht te Gulpen (1838, 1840, 1849-1865).

Aansluitend verzorgden de Vrienden-bestuursleden (Anouk Ruyters en Stefan Vrancken) een presentatie over de rijke brouwerijhistorie van Maastricht. Daarna bood Brouwerij Bosch in Wyck een uniek kijkje achter de hoge muren van de brouwerij. Zowel de brouwerij, mouterij als de prachtige brouwerswoning kwamen voorbij tijdens de rondleiding. Afsluitend konden de Vrienden genieten van een aantal speciaalbieren bij de brouwerij.

6 Feiten en cijfers

Financieel *		2018	2017	2016	2015
BALANS					
Activa	Vaste activa	300	349	413	453
	Vlottende activa	2.054	7.658	6.217	4.615
		2.354	8.007	6.630	6.068
Passiva	Eigen vermogen	957	822	704	432
	Voorzieningen	675	6.427	5.117	3.737
	Schulden op lange termijn	200	250	300	350
	Schulden op korte termijn	522	508	509	549
		2.354	8.007	6.630	5.068
EXPLOITATIE					
Baten	Algemene baten				
	- Bijdragen deelnemers	5.109	5.019	4.902	4.808
	Directe baten	269	198	336	249
	Overige baten	51	51	74	55
		5.429	5.268	5.312	5.112
Lasten	Personele lasten	2.252	2.073	1.916	1.907
	Directe materiële lasten	291	264	322	305
	Indirecte materiële lasten	1.426	1.431	1.452	1.426
	Overige lasten	1.344	1.362	1.376	1.396
		5.313	5.130	5.066	5.034
Exploitatiesaldo vóór bijzondere resultaten		116	138	246	78
Bij: bijzondere resultaten		0	0	0	0
Exploitatiesaldo vóór bestemming		116	138	246	78
Exploitatiesaldo ná bestemming		0	0	0	0
*Alle bedragen x € 1.000					
RATIO's					
Liquiditeit		3,93	15,07	12,20	8,41
Solvabiliteit		0,41	0,10	0,11	0,09
Netto schuldquote		< 0	< 0	< 0	< 0
EMU-saldo (x € 1.000)		95	124	357	166